

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάληψη, την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος, για την τροποποίηση των οδηγιών 2005/60/EK και 2006/48/EK και την κατάργηση της οδηγίας 2000/46/EK»

COM(2008) 627 τελικό — 2008/0190 (COD)

(2009/C 218/06)

Την 30η Οκτωβρίου 2008, το Συμβούλιο αποφάσισε, δυνάμει του άρθρου 47, σημείο 2, πρώτη και τρίτη πρόταση και του άρθρου 95 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

«Πρόταση για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ανάληψη, την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος, για την τροποποίηση των οδηγιών 2005/60/EK και 2006/48/EK και την κατάργηση της οδηγίας 2000/46/EK»

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2009 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. MORGAN.

Κατά την 451η σύνοδο ολομελείας της, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 26ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 156 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 10 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η σταδιακή εφαρμογή της ηλεκτρονικής επεξεργασίας δεδομένων στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το ηλεκτρονικό χρήμα αποτελεί ήδη πραγματικότητα. Οι επιταγές διαβάζονται και διαχωρίζονται ηλεκτρονικά, οι δε πιστωτικές και οι χρεωστικές κάρτες διαβάζονται ηλεκτρονικά από αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές, ειδικά τερματικά στα σημεία πώλησης και από άλλα είδη μέσου πληρωμής. Όλες αυτές οι εφαρμογές βασίζονται στο διαθέσιμο πιστωτικό υπόλοιπο ενός τραπεζικού λογαριασμού, το οποίο ενδέχεται να περιορίζεται από τις καταθέσεις ή να καθορίζεται από την τράπεζα (π.χ. για τις πιστωτικές κάρτες). Σε όλες τις περιπτώσεις, η τράπεζα έχει διεξαγει έρευνα προκειμένου να καθορίσει την πιστοληπτική ικανότητα και την καλή πίστη του πελάτη τους και έχει προβεί αναλόγως στην έκδοση μπλοκ επιταγών και πιστωτικών καρτών. Η πρόσβαση στο εν λόγω σύστημα ηλεκτρονικής πίστωσης εξαρτάται από την πιστοληπτική ικανότητα. Πολλοί τομείς της κοινότητας – που είτε καλύπτονται είτε όχι από τραπεζικές εργασίες – δεν είναι επιλέξιμοι να συμμετάσχουν.

1.2 Το ηλεκτρονικό χρήμα (e-M) διαφέρει, καθότι δεν εξαρτάται από την πίστωση και απαιτεί προπληρωμή. Η προπληρωμή μετατρέπεται ακολούθως σε ηλεκτρονικό υποκατάστατο των μετρητών και αποθηκεύεται σε ηλεκτρονικά μέσα που διαχειρίζεται ένας εκδότης ηλεκτρονικού χρήματος. Τα ηλεκτρονικά μέσα που περιέχουν την πληρωμή μπορούν να είναι είτε φορητά, συνήθως με τη μορφή προπληρωμένης κάρτας, είτε αποθηκευμένα σε επιγραμμικό περιβάλλον και προσβάσιμα μέσω του διαδικτύου. Το ηλεκτρονικό χρήμα επιτρέπει πληρωμές χωρίς την καταβολή μετρητών για (κατά κύριο λόγο) μικρότερα ποσά σε ποικίλα περιβάλλοντα, όπως σημεία πώλησης, ή επιγραμμικά μέσω κινητής ή διαδικτυακής επικοινωνίας. Η κατοχή ηλεκτρονικού χρήματος δεν συνδέεται άμεσα με την πιστοληπτική ικανότητα. Το μοναδικό απαιτούμενο είναι η ικανότητα πραγματοποίησης της προπληρωμής.

1.3 Το ηλεκτρονικό χρήμα δεν αναμένεται να καλύψει ποτέ όλες τις ανάγκες τις οποίες εξυπηρετεί το χρήμα. Δύσκολα θα αντικαταστήσει τα μετρητά που φυλάμε στο σπίτι μας, ενδέχεται ωστόσο να χρησιμεύσει στις συναλλαγές για τις οποίες έχουμε μαζί μας κέρματα και τραπεζογραμμάτια. Σε κάθε περίπτωση, η μέχρι σήμερα υιοθέτηση του ηλεκτρονικού χρήματος είναι πολύ αργή. Οι επιτυχημένες πρωτοβουλίες συνδέθηκαν με εξελίξεις στην κοινωνία των πληροφοριών. Το ηλεκτρονικό χρήμα θα πρέπει να εξελιχθεί παράλληλα με την κοινωνία των πληροφοριών. Θα πρέπει να καταστεί το χρήμα της κοινωνίας των πληροφοριών. Η μελλοντική υιοθέτησή του θα εξαρτηθεί από τις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και την τεχνική καινοτομία στην κοινωνία των πληροφοριών. Σκοπός της οδηγίας αυτής είναι να αρθούν τα εμπόδια στην εφεύρεση και την καινοτομία. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τον εν λόγω στόχο.

1.4 Στα τέλη της δεκαετίας του 1990 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντιλήφθηκε ότι οι εκδότες ηλεκτρονικού χρήματος ήταν μόνον πιστωτικά ιδρύματα και επεδίωξε τη διεύρυνση του πεδίου άσκησης των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων που παρέχουν αυτές τις υπηρεσίες. Προκειμένου να αναπτυχθεί η αγορά, η Επιτροπή θέσπισε την οδηγία για το ηλεκτρονικό χρήμα (2000/46/EK) (ΟΗΧ) για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των μη πιστωτικών ιδρυμάτων (ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος) στην αγορά ηλεκτρονικού χρήματος.

1.5 Στόχος της οδηγίας για το ηλεκτρονικό χρήμα ήταν η δημιουργία ενός ρυθμιστικού καθεστώτος, ανάλογου του επιπέδου κινδύνου που διατρέχουν τα νέα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και στο πλαίσιο του οποίου θα μπορούσαν να γνωρίσουν άνθιση η τεχνολογία και η καινοτομία. Το αποτέλεσμα δεν χαρακτηρίστηκε από ιδιαίτερη επιτυχία. Το ηλεκτρονικό χρήμα απέχει ακόμη πολύ από την εκπλήρωση των εν δυνάμει οφελών που αναμενόταν από αυτό και ακόμη δεν θεωρείται αξιόπιστο εναλλακτικό μέσο έναντι των μετρητών.

1.6 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προέβη σε εκτενή επισκόπηση των εξελίξεων στον τομέα του ηλεκτρονικού χρήματος. Κατέληξε ότι ορισμένες από τις διατάξεις της ΟΗΧ παρακώλυαν την ανάπτυξη της αγοράς ηλεκτρονικού χρήματος, παρεμποδίζοντας την τεχνολογική καινοτομία. Κατά την διαδικασία διαβούλευσης και αξιολόγησης εντοπίστηκαν δύο βασικά ζητήματα ανησυχίας. Το πρώτο αφορούσε τον ασαφή ορισμό του ηλεκτρονικού χρήματος και το πεδίο εφαρμογής της ΟΗΧ. Το δεύτερο ζήτημα ανησυχίας σχετιζόταν με το νομικό πλαίσιο που περιλαμβάνει το καθεστώς προληπτικής εποπτείας και την εφαρμογή κανόνων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στις υπηρεσίες ηλεκτρονικού χρήματος. Το συμπέρασμα της επισκόπησης ήταν ότι οι περισσότερες διατάξεις της ΟΗΧ χρήζουν τροποποίησης, οπότε αποφασίστηκε η αντικατάσταση της υφιστάμενης οδηγίας με νέα οδηγία, το σχέδιο της οποίας, COM(2008)627 τελικό, αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης.

1.7 Στόχος της εν λόγω οδηγίας είναι να επιτρέψει τον σχεδιασμό νέων, καινοτόμων και ασφαλών υπηρεσιών ηλεκτρονικού χρήματος, να διευκολύνει την πρόσβαση νέων παραγόντων στην αγορά και να προωθήσει τον ουσιαστικό και αποτελεσματικό ανταγωνισμό μεταξύ όλων των συμμετεχόντων στην αγορά. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η πρωτοβουλία αυτή είναι επίκαιρη, διότι η συμμετοχή των καταναλωτών στην κοινωνία των πληροφοριών σημείωσε εκθετική αύξηση από τα τέλη της τελευταίας δεκαετίας και υφίσταται πλέον ένα επιτακτικό και ανεκπλήρωτο αίτημα για φιλικές προς τους καταναλωτές υπηρεσίες ηλεκτρονικού χρήματος. Με την οδηγία επιδιώκεται η άρση των εμποδίων στις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που μπορούν να ικανοποιήσουν το αίτημα αυτό.

1.8 Η εισαγωγή ενός ρυθμιστικού καθεστώτος στον χρηματοπιστωτικό τομέα συνιστά ένα θέμα που πρέπει να εξεταστεί, δεδομένης της κρίσης στο τραπεζικό σύστημα και της γενικής ανησυχίας σχετικά με την αναποτελεσματικότητα του συστήματος ρύθμισης των τραπεζών. Παρά τις εν λόγω ανησυχίες, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της, καθώς εκτιμά ότι το προτεινόμενο καθεστώς είναι ενδεδειγμένο και αναλογικό. Οι νέοι κανόνες δεν ισχύουν για τις τράπεζες, οι οποίες φέρουν την ευθύνη για την πιστωτική κρίση· η μείωση της απαίτησης περί αρχικού κεφαλαίου εξυπηρετεί μόνον στη μείωση των εμποδίων ως προς την είσοδο· τα αποθεματικά ενός ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος θα είναι ανάλογα με αυτά των τραπεζών· τα χρηματικά ποσά που αντιστοιχούν στις αξιώσεις των χρηστών θα διασφαλίζονται ιδιαιτέρως σε ένα περιορισμένο εύρος επενδύσεων· τα σχετικά χρηματικά ποσά αποτελούν ελάχιστο όριο. Εάν καταστούν τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος πραγματική δύναμη στην αγορά πληρωμών, η οδηγία περιέχει διατάξεις για τροποποιήσεις υπό το πρίσμα της εμπειρίας· τα ενεχόμενα χρηματικά ποσά είναι de minimis. Εάν τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος καταστούν πραγματική δύναμη στην αγορά πληρωμών, υπάρχουν διατάξεις στην οδηγία για τροποποίηση υπό το πρίσμα της εμπειρίας.

1.9 Η ΕΟΚΕ διατηρεί ορισμένες επιφυλάξεις σχετικά με την προστασία των καταναλωτών και καλεί την Επιτροπή να προβεί σε αλλαγές στην οδηγία σε ό,τι αφορά τους περιορισμούς στην επένδυση του κεφαλαίου κίνησης, την άμεση μετατροπή σε ηλεκτρονικό χρήμα των χρηματικών ποσών που λαμβάνονται, τη διασφάλιση του κεφαλαίου κίνησης σε ιδρύματα υβριδικού χαρακτήρα και την κατάργηση του τέλους σε περίπτωση εξαργύρωσης του ποσού πριν από τη λήξη της σύμβασης ηλεκτρονικού χρήματος.

1.10 Τα μετρητά είναι ανώνυμα. Οι απλές συναλλαγές σε μετρητά δεν συνεπάγονται αποκάλυψη της ταυτότητας του πληρωτή. Τα συστήματα ηλεκτρονικού χρήματος λειτουργούν είτε ανώνυμα είτε με ταυτοποίηση. Η αύξηση του ορίου αποθηκευμένης αξίας στα 500 ευρώ αναμένεται να καταστήσει το ηλεκτρονικό χρήμα πιο ελκυστικό για πιθανούς χρήστες, είτε καλύπτονται είτε όχι από τραπεζικές εργασίες. Αν και με ορθολογικά κριτήρια τα όρια αυτά δεν συνεπάγονται δυσανάλογη έκθεση προς νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε σύγκριση με τα υψηλά χρηματικά ποσά μετρητών, παραμένουν εντούτοις ορισμένες επιφυλάξεις σχετικά με τα προτεινόμενα όρια.

1.11 Τα κέρματα και τα τραπεζογραμμάτια συνεπάγονται ορισμένο κόστος παραγωγής και διαχείρισης για τις τράπεζες και τους εμπόρους. Είναι προφανές ότι το κοινό στην ΕΕ παραμένει προσκολλημένο στα μετρητά ως μέσο πληρωμών και αποθήκευσης αξίας. Στη σημερινή εποχή της αβεβαιότητας σημειώνεται τεράστια αύξηση του αριθμού τραπεζογραμματίων σε κυκλοφορία.

1.12 Η παρούσα οδηγία δεν πρόκειται από μόνη της να αναστρέψει την κατάσταση. Αυτό που θα κάνει, είναι να άρει τα εμπόδια στην επιχειρηματική και τεχνολογική καινοτομία. Καμμία αρχή δεν μπορεί να επιβάλει τη χρήση του ηλεκτρονικού χρήματος από το ευρύ κοινό. Οι τράπεζες μπορούν βεβαίως να πρωτοστατήσουν στην προσπάθεια αυτή, αλλά πέραν του Βελγίου με την κάρτα Proton, δεν φαίνεται να έχουν κάνει μεγάλη πρόοδο. Τα στοιχεία από τις ταξιδιωτικές κάρτες, τις τηλεφωνικές κάρτες και το ηλεκτρονικό εμπόριο αποδεικνύουν σαφώς ότι οι εφαρμογές της κοινωνίας των πληροφοριών τείνουν προς την επέκταση της χρήσης του ηλεκτρονικού χρήματος. Επιπλέον, το ηλεκτρονικό χρήμα αποτελεί συχνά προϊόν μία άλλης επιχείρησης, ως εκ τούτου ο εκδότης ενδέχεται συχνά να μην ασχολείται αποκλειστικά με το ηλεκτρονικό χρήμα, αλλά να είναι μία επιχείρηση υβριδικού χαρακτήρα. Ο σύνδεσμος αυτός μεταξύ ηλεκτρονικού χρήματος και άλλων προτύπων επιχείρησης κρίνεται ζωτικής σημασίας για τη διάδοση του ηλεκτρονικού χρήματος. Η οδηγία εκπονήθηκε για να διευκολύνει τέτοιου είδους εξελίξεις και επομένως έχει τη στήριξη της ΕΟΚΕ.

1.13 Ένα από τα βασικά μέληματα αφορά την κατάρτιση κανόνων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να δεχθεί το γεγονός ότι οι δύο οδηγίες τάσσουν αντιφατικά όρια, με αποτέλεσμα να δημιουργείται απaráδεκτη νομική σύγχυση. Για να καθιερωθούν τα όρια που τάσσονται στην παρούσα οδηγία, θα πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως η τρίτη οδηγία που αφορά την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

1.14 Η ΕΟΚΕ καλεί όλα τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν θετικές πολιτικές κατά την εφαρμογή της νέας οδηγίας. Είναι σημαντικό να αναπτυχθούν κανόνες κατόπιν διαβούλευσης με τις επιχειρήσεις, όπως επίσης να πλαισιωθούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην αποτελούν δυσβάστακτο βάρος τόσο για τους εκδότες του ηλεκτρονικού χρήματος όσο και για τους πελάτες τους, δεδομένου ότι τα εμπλεκόμενα χρηματικά ποσά είναι ελάχιστα. Σύμφωνα με την προσέγγιση που έχει υιοθετηθεί, οι εθνικές αρχές έχουν την ευχέρεια είτε να στηρίξουν είτε να καταργήσουν τη νεοσύστατη αυτή βιομηχανία. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι θα πρέπει να στηριχθεί η βιομηχανία σε όλα τα κράτη μέλη.

1.15 Η υπό εξέταση οδηγία είναι σημαντική και ενδέχεται να επιφέρει σοβαρότατες συνέπειες. Η ΕΟΚΕ προτρέπει τους υφιστάμενους και δυνητικούς παράγοντες στον χώρο του ηλεκτρονικού χρήματος να επαναξιολογήσουν τα ισχυρά τους σημεία, τις αδυναμίες, τις ευκαιρίες και τις απειλές υπό το πρίσμα της εν λόγω οδηγίας. Πρόκειται για μια δεύτερη ευκαιρία που δίνεται στην αγορά.

2. Εισαγωγή

Στα σημεία 2.2, 2.3 και 2.4 διευκρινίζονται τα κύρια χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού χρήματος, καθώς και η σχέση του με την κοινωνία των πληροφοριών.

2.1 Υπάρχουν πολλά παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο η συμμετοχή των καταναλωτών στην κοινωνία των πληροφοριών οδηγεί στην υιοθέτηση του ηλεκτρονικού χρήματος.

2.2 Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η χρήση της κάρτας με σύστημα ραδιοσυχνικής αναγνώρισης (RFID ⁽¹⁾). Το τσιπ RFID μπορεί να καταγράψει νομισματικές αξίες, ως εκ τούτου χρησιμοποιείται συνήθως ως μέσο πληρωμής για την πρόσβαση σε συστήματα μεταφορών. Το 1997 ξεκίνησε στο Χονγκ Κονγκ η χρήση της κάρτας «Octopus». Πρόκειται για μια επαναφορτιζόμενη ανεπαφική έξυπνη κάρτα με αποθηκευμένη αξία. Χρησιμοποιείται όχι μόνον ως μέσο πληρωμής σε όλες σχεδόν τις δημόσιες συγκοινωνίες στο Χονγκ Κονγκ, αλλά επίσης ως μέσο πληρωμής σε μικροκαταστήματα, σουπερ μάρκετ, ταχυφαγεία, παρκόμετρα, μηχανές αυτόματης πώλησης, κτλ. Το 95 % του πληθυσμού του Χονγκ Κονγκ, ηλικίας 16 έως 65, χρησιμοποιεί τις κάρτες αυτές. Το παράδειγμα αυτό δείχνει πώς η συμμετοχή του καταναλωτή σε μία εφαρμογή της κοινωνία των πληροφοριών οδηγεί στην ευρύτερη ανάπτυξη του ηλεκτρονικού χρήματος. Στο Λονδίνο διατίθεται σήμερα για γενική χρήση στις δημόσιες συγκοινωνίες η ανεπαφική κάρτα RFID «Oyster». Οι χρήστες προσδοκούν την επέκταση της χρήσης της στα πρακτορεία τύπου, τα μικροκαταστήματα και τα ταχυφαγεία που σωρεύονται γύρω από τους συγκοινωνιακούς κόμβους και σταθμούς. Δεδομένης της ευρείας υιοθέτησης των καρτών RFID, είναι βέβαιο ότι αυτού του είδους οι εξελίξεις θα επέλθουν τόσο στο Ηνωμένο Βασίλειο όσο και σε άλλα κράτη μέλη.

2.3 Ένα ακόμα πιο ευρέως διαδεδομένο παράδειγμα είναι ο προπληρωμένος λογαριασμός κινητής τηλεφωνίας, που μπορεί ήδη να χρησιμοποιείται για την πληρωμή ποικίλων δραστηριοτήτων, όπως γραμμών παροχής βοήθειας για προβλήματα σχετικά με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, συμμετοχών σε διαγωνισμούς, φιλικών δραστηριοτήτων, διαδραστικών παιχνιδιών, ψυχαγωγίας ενηλίκων, καθώς και υπηρεσιών ειδήσεων και ενημέρωσης. Όπως και στην περίπτωση των προπληρωμένων ταξιδιωτικών καρτών, οι προπληρωμένοι τηλεφωνικοί λογαριασμοί καθορίζονται ως ηλεκτρονικό χρήμα όταν η αποθηκευμένη αξία αρχίζει να γίνεται αποδεκτή και από άλλες επιχειρήσεις, πέραν των φορέων εκμετάλλευσης μεταφορών ή τηλεφωνίας.

⁽¹⁾ Στο σύστημα RFID – ραδιοσυχνική αναγνώριση – χρησιμοποιείται ένα ηλεκτρονικό τσιπ που μπορεί να ενσωματωθεί σε διάφορα μέσα, όπως σε ετικέτες αναγνώρισης προϊόντων ή σε δελτία ταυτότητας. Το τσιπ διαβάζεται από έναν ασύρματο αισθητήρα και το μόνο που χρειάζεται, είναι να έρθει η κάρτα σε επαφή με τον τελευταίο. Η εφαρμογή αυτή περιγράφεται ως «ανεπαφική». Οι κάρτες για την πρόσβαση σε κτήρια, όπως αυτές στην ΕΟΚΕ, είναι κάρτες RFID.

2.4 Το διαδίκτυο προωθεί εξίσου το ηλεκτρονικό χρήμα, καθώς το ηλεκτρονικό χρήμα μπορεί να ικανοποιεί δύο σημαντικές ανάγκες. Οι περισσότερες εφαρμογές μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών στο διαδίκτυο περιλαμβάνουν μία πιστωτική συναλλαγή. Τα πρόσωπα που δεν κάνουν χρήση τραπεζικών υπηρεσιών εξαιρούνται αυτομάτως διότι δεν διαθέτουν πιστωτική ή χρεωστική κάρτα. Χρησιμοποιώντας μία κάρτα ηλεκτρονικού χρήματος μπορούν να επωφεληθούν των πλεονεκτημάτων του διαδικτύου. Έχει σημειωθεί εξάλλου μία σημαντική αύξηση των συναλλαγών στο διαδίκτυο μεταξύ καταναλωτών, η οποία ενθαρρύνεται από οίκους δημοπρασιών, όπως το E-Bay. Η πραγματοποίηση μίας συναλλαγής μεταξύ καταναλωτών με πιστωτική ή χρεωστική κάρτα είναι αδύνατη. Η πληρωμή πρέπει να γίνει με ασφαλές ηλεκτρονικό χρήμα. Για αυτόν το λόγο δημιουργήθηκαν συστήματα όπως το PayPal ⁽²⁾, το οποίο τελεί σε συμβιωτική σχέση με το E-Bay.

2.5 Τα στοιχεία από τις ταξιδιωτικές κάρτες, τις τηλεφωνικές κάρτες και το εμπόριο μέσω του διαδικτύου δείχνουν ότι οι εφαρμογές της κοινωνίας των πληροφοριών επεκτείνουν τη χρήση του ηλεκτρονικού χρήματος. Καταδεικνύουν επίσης ότι το ηλεκτρονικό χρήμα μπορεί να είναι υποπροϊόν μίας άλλης επιχείρησης, επομένως ο εκδότης του ηλεκτρονικού χρήματος ενδέχεται να είναι μία επιχείρηση υβριδικού χαρακτήρα. Ο σύνδεσμος αυτός μεταξύ του ηλεκτρονικού χρήματος και μίας άλλης επιχείρησης κρίνεται ζωτικής σημασίας για την διάδοση του ηλεκτρονικού χρήματος. Η οδηγία έχει καταρτισθεί αναλόγως.

2.6 Πιστωτικά ιδρύματα όπως τράπεζες διαθέτουν όλα τα αναγκαία χαρακτηριστικά ώστε να είναι εκδότες ηλεκτρονικού χρήματος και λειτουργούν στο πλαίσιο επαρκών καθιεστών ρυθμιστικής εποπτείας. Έως ορισμένο βαθμό τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν αναλάβει τη συναφή πρωτοβουλία. Η κάρτα Proton στο Βέλγιο είναι προϊόν κοινοπραξίας τραπεζών. Συνδυάζει τη λειτουργία της χρεωστικής κάρτας με τη λειτουργία του χρήματος σε κάρτα, χρησιμοποιείται δε ευρέως στο Βέλγιο. Προβλέπεται ότι θα τεθούν σε κυκλοφορία περισσότερες τέτοιες ανεπαφικές κάρτες ηλεκτρονικού χρήματος, βασισμένες στην τεχνολογία RFID. Αλλά και έτσι όμως, υφίσταται προφανής σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ του ηλεκτρονικού χρήματος και άλλων σειρών προϊόντων των πιστωτικών ιδρυμάτων, όπως οι πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες.

2.7 Τα στοιχεία σχετικά με τον περιορισμένο αριθμό των εγκεκριμένων ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος (20 ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και 127 οντότητες που λειτουργούν με εξαιρέσεις) ή ο περιορισμένος όγκος του εκδοθέντος ηλεκτρονικού χρήματος (επί του παρόντος το συνολικό ποσό ηλεκτρονικού χρήματος στην ΕΕ ανέρχεται σε 1 δισεκατομμύριο ευρώ έναντι περισσότερων από 600 δισεκατομμύρια σε μετρητά) δείχνουν ότι το ηλεκτρονικό χρήμα δεν είναι ακόμη διαδεδομένο στα περισσότερα κράτη μέλη. Επιπλέον, το ποσό μετρητών σε κυκλοφορία αυξάνεται σταθερά από την εισαγωγή του ευρώ το 2002 και εξής.

⁽²⁾ Το PayPal ξεκίνησε ως ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος που ρυθμιζόταν από την Εποπτική Αρχή Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών (FSA) του Ηνωμένου Βασιλείου. Έκτοτε μετετράπη σε Πιστωτικό Ίδρυμα και σήμερα εδρεύει στο Λουξεμβούργο.

2.8 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προέβη σε εκτεταμένη επισκόπηση των εξελίξεων στον τομέα του ηλεκτρονικού χρήματος. Η διαδικασία διαβούλευσης και αξιολόγησης εντόπισε δύο βασικά ζητήματα ανησυχίας στο πλαίσιο της υφιστάμενης ΟΗΧ. Το πρώτο αφορούσε τον ασαφή ορισμό του ηλεκτρονικού χρήματος και το πεδίο εφαρμογής της ΟΗΧ. Το δεύτερο σχετιζόταν με το νομικό πλαίσιο που περιλαμβάνει το καθεστώς προληπτικής εποπτείας και την εφαρμογή κανόνων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στις υπηρεσίες ηλεκτρονικού χρήματος.

2.9 Επιπλέον, η οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών (ΟΥΠ) 2007/64/ΕΚ θα τεθεί σε ισχύ από τον Νοέμβριο του 2009. Η συνάφεια της ΟΥΠ είναι ότι θεσπίζει ειδικό καθεστώς εποπτείας για τα ιδρύματα πληρωμών ανάλογο του καθεστώτος που ισχύει για τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος. Η ΟΥΠ δεν είναι συμβατή με την ΟΗΧ, επομένως, εάν δεν επανεξεταστεί το καθεστώς της υφιστάμενης ΟΗΧ, αναμένεται εν ευθέτω χρόνω να αυξηθεί η νομική αβεβαιότητα.

2.10 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι περισσότερες διατάξεις της ΟΗΧ χρήζουν τροποποίησης, ως εκ τούτου αποφασίστηκε η αντικατάσταση της υφιστάμενης οδηγίας με νέα οδηγία, το σχέδιο της οποίας, COM(2008)627 τελικό, αποτελεί αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης.

3. Κύρια σημεία της οδηγίας

3.1 Στόχος της οδηγίας είναι να επιτρέψει τον σχεδιασμό νέων, καινοτόμων και ασφαλών υπηρεσιών ηλεκτρονικού χρήματος, να διευκολύνει την πρόσβαση νέων παραγόντων στην αγορά και να προωθήσει τον ουσιαστικό και αποτελεσματικό ανταγωνισμό μεταξύ όλων των συμμετεχόντων στην αγορά. Η καινοτομία στην αγορά πληρωμών αναμένεται να έχει απτά οφέλη για τους καταναλωτές, τις επιχειρήσεις και την ευρωπαϊκή οικονομία γενικότερα. Οι δημιουργικές λύσεις θα συμβάλουν στην ταχύτερη εκτέλεση των πληρωμών και θα προωθήσουν την ευχρηστία και την εμφάνιση νέων λειτουργιών στην ηλεκτρονική κοινωνία του 21ου αιώνα.

3.2 Αποσαφηνίζεται ο ορισμός του ηλεκτρονικού χρήματος: ως «ηλεκτρονικό χρήμα» νοείται νομισματική αξία αντιπροσωπευόμενη από απαίτηση έναντι του εκδότη, η οποία είναι αποθηκευμένη σε ηλεκτρονικό υπόθεμα και έχει εκδοθεί κατόπιν παραλαβής χρηματικού ποσού (άρθρο 2.2). Δεν ισχύει για προπληρωμένα μέσα ειδικού σκοπού (κλειστού βρόγχου) που μπορούν να έχουν μόνον περιορισμένη χρήση (άρθρο 1.3, 1.4).

3.3 Το πεδίο εφαρμογής της νέας οδηγίας διευκολύνει την πρόσβαση στην αγορά καθώς ισχύει για τους εκδότες ηλεκτρονικών δελτίων πολλαπλών χρήσεων (ανοικτού βρόγχου), όπως οι κάρτες RFID και οι κάρτες κινητής τηλεφωνίας και καλύπτει το ηλεκτρονικό χρήμα που αποθηκεύεται σε διακομιστή.

3.4 Οι δραστηριότητες των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος ορίζονται ευρύτερα στα άρθρα 8 και 9. Υπάρχουν δύο διαστάσεις. Η πρώτη ορίζει ότι μπορεί να παρέχεται ευρύτερο φάσμα υπηρεσιών πληρωμών, όπως ορίζονται στο παράρτημα της ΟΗΧ, μεταξύ άλλων η χορήγηση πιστώσεων, η παροχή επικουρικών υπηρεσιών και η

λειτουργία συστημάτων πληρωμών. Η δεύτερη αναγνωρίζει ότι οι εκδότες ηλεκτρονικού χρήματος μπορούν να ασκούν και άλλες δραστηριότητες όπως το λιανικό εμπόριο και οι τηλεπικοινωνίες στο πλαίσιο της άσκησης των κανονικών του δραστηριοτήτων. Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν θα απαιτείται η σύσταση ανεξάρτητου ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος. Θα απαιτείται ωστόσο διασφάλιση των κεφαλαίων ηλεκτρονικού χρήματος σύμφωνα με τις διατάξεις της ΟΥΠ. Η χορήγηση άδειας λειτουργίας σε τέτοιου είδους ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος υβριδικού χαρακτήρα αναμένεται να επιφέρει αύξηση της έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος.

3.5 Τα δικαιώματα εξαργύρωσης συνιστούν χαρακτηριστικό προστασίας του καταναλωτή και αποσαφηνίζονται στο άρθρο 5: Τα κράτη μέλη μεριμνούν για την εξαργύρωση εκ μέρους των εκδοτών ηλεκτρονικού χρήματος, οποιαδήποτε στιγμή και στην ονομαστική αξία, της νομισματικής αξίας του ηλεκτρονικού χρήματος, κατόπιν αιτήματος του κατόχου του. Η διάταξη αυτή προκάλεσε προβλήματα στους παρόχους υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας όπου η προπληρωμή ισχύει για τηλεφωνικές υπηρεσίες με επιλογή λιανικής χρήσης, αλλά τώρα και αυτοί καλύπτονται από τις διατάξεις του άρθρου 5.

3.6 Το καθεστώς προληπτικής εποπτείας σε γενικές γραμμές τηρεί τις διατάξεις των συναφών άρθρων της ΟΥΠ. Ωστόσο, υπάρχουν συγκεκριμένες διατάξεις ώστε το καθεστώς να είναι ανάλογο των ενεχόμενων κινδύνων. Υπάρχουν διάφορες πτυχές στο ζήτημα.

3.6.1 Η ΟΗΧ όριζε ότι ένα ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος όφειλε να διαθέτει αρχικό κεφάλαιο ύψους 1 εκατομμυρίου ευρώ. Η εν λόγω απαίτηση θεωρήθηκε ότι είναι υπερβολική σε σχέση με τους ενεχόμενους κινδύνους και ότι συνιστά εμπόδιο στη σύσταση καινοτόμων ΜΜΕ στον χώρο του ηλεκτρονικού χρήματος. Στο νέο σχέδιο οδηγίας το απαιτούμενο αρχικό κεφάλαιο μειώθηκε στα 125 000 ευρώ.

3.6.2 Επιπλέον του αρχικού κεφαλαίου, τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος πρέπει να διαθέτουν κεφάλαιο κίνησης (ίδια κεφάλαια) ως ποσοστό των κεφαλαίων σε κυκλοφορία. Στην ΟΗΧ το ποσοστό αυτό ήταν 2 %. Η νέα απαίτηση ανέρχεται στο 5 %, και μειώνεται καθώς αυξάνεται ο όγκος βάσει της υψηλότερης τιμής μεταξύ της αξίας του ηλεκτρονικού χρήματος σε κυκλοφορία ή του όγκου των μηνιαίων πληρωμών.

3.6.3 Υπάρχουν περιορισμοί επί της επένδυσης κεφαλαίων κίνησης που αναλογούν σε αξία ηλεκτρονικού χρήματος σε κυκλοφορία, εντούτοις μόνον όταν ο εκδότης ασκεί δραστηριότητες μη πληρωμών (άρθρο 9).

3.6.4 Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην τρίτη οδηγία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες συνάδουν με τις ανάγκες των επιχειρήσεων και τις πρακτικές του κλάδου. Ο περιορισμός της αξίας του ηλεκτρονικού χρήματος που μπορεί να γίνεται αποδεκτός έναντι μετρητών οποιαδήποτε χρονική στιγμή αυξήθηκε από 150 ευρώ σε 500 ευρώ (άρθρο 16).

3.6.5 Η ΟΗΧ επέτρεπε στα κράτη μέλη να χορηγούν εξαιρέσεις από την εφαρμογή πολλών απαιτήσεων για έκδοση άδειας λειτουργίας ώστε να διευκολυνθεί η είσοδος στην αγορά και η καινοτομία εκ μέρους νέων παραγόντων. Οι εν λόγω εξαιρέσεις εφαρμόστηκαν χωρίς συνοχή από τα κράτη μέλη, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού για τους συμμετέχοντες στην αγορά. Δυνάμει του νέου καθεστώτος, εξακολουθεί να παρέχεται η δυνατότητα εξαιρέσεων (άρθρο 10) αλλά, όπως διευκρινίζεται στα συναφή άρθρα της ΟΥΠ, τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος που υπόκεινται σε εξαιρέσεις δεν μπορούν να ασκούν δραστηριότητες σε άλλα κράτη μέλη. Με άλλα λόγια, δεν ισχύει ο μηχανισμός διαβατηρίου όταν εφαρμόζονται εξαιρέσεις.

4. Η οικονομική και κοινωνική προσέγγιση

4.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επίτευξη των στόχων του σχεδίου της Λισσαβώνας. Η οδηγία αξίζει υποστήριξης καθώς στηρίζει τους στόχους της Λισσαβώνας για ανάπτυξη και απασχόληση μέσω, μεταξύ άλλων, της τεχνολογικής καινοτομίας, των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, της δημιουργικότητας στο διαδίκτυο και της σύστασης ΜΜΕ για την ανάπτυξη της ηλεκτρονικής κοινωνίας του 21ου αιώνα.

4.2 Ένα ενδεχόμενο ζήτημα προς εξέταση, λόγω της κρίσης του τραπεζικού συστήματος, αποτελεί η θέσπιση ενός νέου ρυθμιστικού καθεστώτος στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Παρά αυτές τις ανησυχίες αυτές, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της, κρίνοντας ότι το προτεινόμενο καθεστώς είναι επαρκές και αναλογικό για τους εξής λόγους:

— Οι κανόνες έχουν σχεδιαστεί για τις καινοτόμες ΜΜΕ στον χώρο των υπηρεσιών πληρωμών. Η πρόσφατη κρίση του τραπεζικού συστήματος οφείλεται στο πιστωτικό άνοιγμα εκ μέρους των τραπεζών. Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος δεν θα επιτρέπεται να χορηγούν πίστωση βάσει των κεφαλαίων των χρηστών, επομένως δεν ελλοχεύει ο εν λόγω κίνδυνος.

— Η απαίτηση περί ιδίων κεφαλαίων (ανωτέρω σημεία 3.6.1 και 3.6.2) συνεπάγεται αύξηση του αρχικού κεφαλαίου των 125 ευρώ κατ' αναλογία με την αύξηση της αξίας του κεφαλαίου κίνησης. Η μείωση όσον αφορά την απαίτηση περί αρχικού κεφαλαίου χρησιμεύει μόνον στη μείωση των εμποδίων ως προς την είσοδο. Στην οδηγία καθορίζονται σημαντικές απαιτήσεις κεφαλαίου για τα μεγαλύτερα κεφάλαια κίνησης.

— Τα αποθεματικά κεφαλαίων ενός ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος θα είναι ανάλογα με αυτά των τραπεζών, τα δε κεφάλαια που αντιπροσωπεύουν τις αξιώσεις των χρηστών θα διασφαλίζονται ιδιαίτερως σε ένα περιορισμένο εύρος επενδύσεων.

— Τα εμπλεκόμενα χρηματικά ποσά είναι de minimis. Εάν τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος καταστούν πραγματική δύναμη στην αγορά πληρωμών, υπάρχουν διατάξεις στην οδηγία για τροποποίηση υπό το πρίσμα της εμπειρίας.

4.3 Η ΕΟΚΕ διατηρεί ορισμένες επιφυλάξεις σχετικά με την προστασία των καταναλωτών και καλεί την Επιτροπή να προβεί στις ακόλουθες τροποποιήσεις στην οδηγία:

4.3.1 Οι περιορισμοί ως προς την επένδυση του κεφαλαίου κίνησης εφαρμόζονται επί του παρόντος μόνον στα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος υβριδικού χαρακτήρα. Για μεγαλύτερη ασφάλεια των πελατών, οι εν λόγω διατάξεις πρέπει να ισχύουν για όλα τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος.

4.3.2 Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος δεν πρέπει να κρατούν χρήματα των πελατών τους ως εγγύηση. Τα χρήματα που λαμβάνονται πρέπει να μετατρέπονται αμέσως σε ηλεκτρονικό χρήμα. Αυτό δεν διασφαλίζεται ρητά στην οδηγία.

4.3.3 Το άρθρο 9 πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να καταστεί σαφής η απαίτηση έναντι των ιδρυμάτων υβριδικού χαρακτήρα να διασφαλίζουν το κεφάλαιο κίνησης σε ό,τι αφορά τις εκκρεμώσεις υποχρεώσεις σε ηλεκτρονικό χρήμα.

4.3.4 Το άρθρο 5.4 απαγορεύει την επιβολή τέλους σε περίπτωση εξαργύρωσης κατά τη λήξη της σύμβασης, στο άρθρο 5.5, ωστόσο, επιτρέπεται η επιβολή τέλους σε περίπτωση εξαργύρωσης πριν από τη λήξη της σύμβασης. Η δεύτερη διάταξη πρέπει να καταργηθεί καθότι δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ εξαργύρωσης κατά τη διάρκεια ή κατά τη λήξη της σύμβασης, τούτο δε ενδέχεται να οδηγήσει σε ένα πρότυπο λήξης των συμβάσεων, αντίθετο με την προληπτική απαίτηση για γνώση του πελάτη.

4.4 Η στάση προς τα μετρητά ποικίλει στις διάφορες κουλτούρες στην ΕΕ, όπως και η στάση προς την τεχνολογία. Ο ρυθμός εξοικείωσης με την ηλεκτρονική αλληλογραφία και το διαδίκτυο συνιστά κάποια ένδειξη ως προς την πιθανή αποδοχή του ηλεκτρονικού χρήματος Ένας άλλος παράγοντας θα είναι το δημογραφικό προφίλ των κλάδων του λιανικού εμπορίου και των υπηρεσιών. Οι μεγαλύτερες εταιρείες είναι πιθανότερο να είναι μεταξύ των πρώτων που θα αποδεχθούν το ηλεκτρονικό χρήμα. Για αυτούς και άλλους λόγους που σχετίζονται με τη νοοτροπία σε κάθε κράτος μέλος, δεν θα ήταν συνετό να αναμένουμε ότι το ηλεκτρονικό χρήμα θα υιοθετηθεί με τον ίδιο ρυθμό στο σύνολο της ΕΕ.

4.5 Από τα 20 περίπου ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος που έχουν λάβει πιστοποίηση μέχρι σήμερα, τα 15 περίπου έχουν λάβει πιστοποίηση στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η θετική πολιτική της Εποπτικής Αρχής Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών του Ηνωμένου Βασιλείου (Financial Services Authority) προς το ηλεκτρονικό χρήμα συνέβαλε σε αυτή την κατεύθυνση. Ειδικότερα, η Εποπτική Αρχή Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών συμβουλευόταν τις επιχειρήσεις προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι ρυθμίσεις στο Ηνωμένο βασίλειο ήταν στην πράξη εφαρμόσιμες. Η ΕΟΚΕ καλεί όλα τα κράτη μέλη να χαράξουν εξίσου θετικές πολιτικές αναφορικά με τη νέα οδηγία. Οι πολιτικές αυτές θα πρέπει να συμβάλουν στην αύξηση της αποδοχής του ηλεκτρονικού χρήματος στο σύνολο της ΕΕ.

4.6 Ένα από τα σημαντικά μέληματα αφορά την κατάρτιση κανόνων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η τρίτη οδηγία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες περιελάμβανε ένα άρθρο που έδινε στα κράτη μέλη την ευχέρεια να μην εφαρμόζουν μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, ή να τα αναβάλουν, σε σχέση με το ηλεκτρονικό χρήμα (απλοποιημένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη), όταν το αποθηκευμένο ποσό δεν υπερβαίνει τα 150 ευρώ σε μία μη επαναφορτιζόμενη συσκευή ή τα 2 500 ευρώ ανά ημερολογιακό έτος σε μία επαναφορτιζόμενη συσκευή. Τα αντίστοιχα όρια τόσο στην ΟΥΠ όσο και στην προτεινόμενη επανεξέταση της ΟΗΧ ανέρχονται σε 500 και 3 000 ευρώ. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να δεχθεί το γεγονός ότι οι δύο οδηγίες τάσσουν αντιφατικά όρια, με αποτέλεσμα να δημιουργείται απαράδεκτη νομική σύγχυση. Για να καθιερωθούν τα όρια που τάσσονται στην παρούσα οδηγία, θα πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως η Τρίτη οδηγία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

4.7 Τα μετρητά είναι ανώνυμα. Οι απλές συναλλαγές με μετρητά δεν συνεπάγονται αποκάλυψη της ταυτότητας του πληρωτή. Τα

συστήματα ηλεκτρονικού χρήματος λειτουργούν είτε ανώνυμα είτε με ταυτοποίηση. Ένα πρόβλημα κατά την εφαρμογή της ΟΗΧ στα κράτη μέλη ήταν ότι συχνά οδηγούσε την απαίτηση ταυτοποίησης στοιχείων KYC («Γνωρίστε τον πελάτη σας») στα άκρα. Για συναλλαγές μικρής αξίας πολλοί χρήστες προτιμούν να διατηρούν την ανωνυμία τους. Χαρακτηριστικό στοιχείο της εφαρμογής της ΟΗΧ στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν ότι τα μέτρα ταυτοποίησης στοιχείων δεν ενεργοποιούνταν προτού φθάσει ο πελάτης σε ένα ορισμένο επίπεδο δραστηριότητας. Η αύξηση του ορίου αποθηκευμένης αξίας στα 500 ευρώ αναμένεται να καταστήσει το ηλεκτρονικό χρήμα πιο ελκυστικό για πιθανούς χρήστες, είτε καλύπτονται είτε όχι από τραπεζικές εργασίες. Αν και με ορθολογικά κριτήρια τα όρια αυτά δεν συνεπάγονται δυσανάλογη έκθεση προς νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε σύγκριση με τα υψηλά χρηματικά ποσά μετρητών, παραμένουν εντούτοις ορισμένες επιφυλάξεις σχετικά με τα προτεινόμενα όρια.

4.8 Το ηλεκτρονικό χρήμα διευκολύνει τη χρηματοοικονομική ένταξη. Σε μια κοινωνία που ολοένα συχνότερα θεωρεί δεδομένο ότι οι πληρωμές γίνονται με χρεωστικές ή πιστωτικές κάρτες, η δυνατότητα απόκτησης κάρτας έναντι μετρητών η οποία στη συνέχεια θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε πιστωτικές και χρεωστικές συναλλαγές είναι εν δυνάμει ιδιαίτερα ελκυστική. Ορισμένες κοινωνικές ομάδες θα ωφεληθούν ιδιαίτερα από αυτή τη δυνατότητα. Μεταξύ αυτών είναι οι μετανάστες, τα άτομα με μηδενική ή περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, και, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι νέοι και τα άτομα με αναπηρίες. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία ότι, σε ό,τι αφορά την προστασία των καταναλωτών, οι εν λόγω ομάδες είναι και οι πιο ευπαθείς. Τα κράτη μέλη οφείλουν να λάβουν υπόψη τους τις αδυναμίες αυτές κατά την εφαρμογή της Οδηγίας.

Βρυξέλλες, 26 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Mario SEPI